

EPDÉLY

reláció szerkesztő:

Zágoni Dezső

Független politikai napilap, megjelenik minden reggel.
Szerkeszt. órák: délt. 6-11 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea (Nagyvárad), A. Iancu (Kossuth-u.) 10. Telefon: 380.

Ara 1 lej

II. évfolyam 117 sz.

Péntek

1933 Április 28

19

MAGYARÁG

A bukaresti lapok befejezett tényként írják Maniu lemondásáról

Ledőlt a bálvány

Senki sem tud a, hogy tulajdonképpen mi készítette Maniut a lemondásra. A román politikai élet napirendre tér a lemondás felett, mert fontosabb problémái vannak

Új román amerikai követ?

A román belpolitikának páratlanul érdekes szenzációja Maniu kiválása a nemzeti parasztpártból. A lapok már három nap óta szakadatlanul írják a „vezér” lemondásáról, de bizonyosat ma sem lehet tudni, mert a bukaresti politikának éppen az a sajátsága, hogy a nagy nyilvánosság dacára sem lehet semmit tisztán látni. Mindenki beavató, mindenki befektes és a sok vélemény között éppen csak az igazság vész el. Maniu lemondásának körülményei éppen olyan homályosak, mint a további fejlemények és a lapok össze-vissza írják.

Annyi bizonyos azonban, hogy a lemondás — megtörtént.

Hogy írják a lapok?

A helyzet bukaresti lapok tükrében elég zavarosan fest és a legkevésbé sem lehet kiigazodni.

Nae Ionescu lapja a „Cuvantul”, melynek a felsőbb körökhöz való viszonya közismert, a következőképpen ír:

— Még pénteken beszámolt a Cuvantul elsőnek az egész fővárosban arról, hogy Maniu Gyula lemondott a párt elnökségéről.

Azon a napon, amikor a lemondás híre elterjedt, Maniu Kolozsvárról levelet küldött Vaidának és Michalachenak, melyben közölte velük lemondását.

Ezért is így történt, hogy Maniu nem jött el Bukarestbe, Lugoseanu esküvőjére.

Érdekes azonban, hogy Maniu nemcsak az elnökségről mondott le, hanem a pártból is kilépett azzal az indoklással, hogy

„nem az ő ideológiai utasításain halad”

A lemondás ugyan nagy megdöbbenést keltett nemzeti parasztpárti körökben, de azért máris erős áramlat indult meg Vaidának, az elnöki pozícióban való megválasztása érdekében.

A mindig jól értesült Dimineata a következőképpen ír:

— „...Vaida még nem válaszolt Maniu lemondó levelére. Egyelőre még kísérlete tesznek arra, hogy Maniut jobb belátásra bírják. De a miniszterelnök környezetében uralkodó vélemény szerint a helyzet tisztulni fog olyan formában, hogy egybehívják a párt végrehajtó bizottságát, mely majd határoz Maniu lemondásáról és a párt további orientálódásairól. A dolgokat nem huzzák el, mert a többség tabulát kíván.

A továbbiak során a lap arra mutat rá, hogy Maniu lemondása esetén Titulescu, Michalache és Vaida személye jöhet szóba.

Titulescu nem avatkozik belpolitikába, Michalache valószínűleg visszautasítja és így csak Vaida marad. Az ő megválasztása valószínű.

Ez a helyzet tehát a román lapok tükrében.

Maniu cáfol

Bukarest, ápr. 26.

A „Lupta” cáfolja Maniu lemondásának hírét. Maniu Szovátán tartózkodik, az Adeverul munkatársa beszélgetést folytatott vele. Maniu kijelentette, hogy nem mondott le. Igaz, hogy magánlevelet intézett barátaihoz, amiben betegségére való hivatkozással azt kérte, hogy a párt aktív vezetését más vegye át és a neki adott szabadságot hosszabbítsák meg.

A liberálisok és a romániai hitlerizmus

Bukarest, ápr. 26.

A „Viitorul” legfrissebb száma cikket ír a romániai szászok hitlerizmusáról;

— Mi célja lehet a mi országunkban annak — kérde a lap — hogy kisebbségi németek rohamosztagokat szervezzenek?

Abszurdum még csak elgondolni is, hogy a szászok és a svábok erőszakos uton fegyverrel elfoglalják Csernovicot, Szabent

vagy a további helyeken, ahol tüntettek.

A román nép nem tűrheti el a hitleristák rendzavarását és terrorját.

Itt nincs helye terrorisztikus kísérleteknek, rohamcsapatoknak, és határontúli kormányok politikai akcióinak.

A hitlerista hívők előtt nem áll más út, mint kimenni Németországba, mert itt nincs rájuk szükség.

Madgearu amerikai követ?

Bukarest, ápr. 26.

Mint ismeretes Madgearu Washingtonba utazik. Ezt az utazást egyes román lapok úgy magyarázzák — mint a kormányban történő változások első formáját. Madgearu ugyanis felváltja Citta Davila amerikai követet.

Letartóztatták a jasi diákzavargás vezetőit

Iasi, ápr. 26.

Ion Albea diákot és két társát, aki a jasi cuzista-vasgárdista verekedés vezetője volt letartóztatták és a hadbíróság börtönébe szállították. A Marzescu-Mironescu-féle

szigorított rendtörvény alapján fognak ellenük eljárni. Burnateanu és Dragomir diákok, akik súlyos sebesüléssel a kórházban fekszenek, szintén a Marzescu rendtörvény alapján lesznek vád alá helyezve.

Egymilliós sikkasztás egy bukaresti bankban

Bukarest, ápr. 26.

A „Creditul Rural” pénzügyintézetnél egy millió lejes sikkasztás nyomára jöttek. Nicu Timea főtitkárság éveken át át megkárosította az intézetet. A sikkasztót letartóztatták.

Es level

Es mégis favaszodik

Azt sem tudom, kicsoda. Szőke-e, barna-e, fekete-e? Csak azt olvasom róla, hogy husz éves és a nevéől látom, hogy magyar. Azaz, hogy ma már talán se nem husz éves se nem magyar. Talán csak volt mind a kettő. Ma már talán ott fekszik valahol a házsongárdi temetőben és csak a frissen hant föld, meg a simára ácsolt fejfa bizonyítja, hogy tegnapelőtt még életben volt, reménység volt, öröm volt, fiatal volt, magyar volt.

Milyen furcsa is most a halálról beszélgetni. Milyen különös is éppen ma erre a halálra gondolni, amikor tavasz van. Szép áprilisi tavasz, amikor futó felhők kergetőznek az égen és a heves áprilisi szél elsodorja az apró méhecskéket. Bizony Isten szomorú is most a halált emlegetni, de hát mit tegyen mást az ember, amikor tele van a szívem, a fülem, a lelkem, az agyam azzal, hogy elment megint közülünk egy, mert nem bírta tovább a nyomorúságot. Letörött megint a virágzó fáról egy fiatal hajtás és a fa azon a helyen megint csak nehezen heged meg.

Imre Sándor...! Szimpla név. Van ilyen ezer, meg ezer. De közülünk való. Abból a fajtaból szakadt ki, amelyik egy évezreden keresztül adott magából, két kézzel szórta magából az értéket szerte, — s ma eljutott oda, hogy neki magának is szüksége lett az értékekre. Szüksége van a fiatalságra. Ha valamikor, úgy most különösen szüksége van. S ezért fáj bennem nagyon kemény fájjal valami ha azt hallom, hogy megint elment közülünk egy fiatal.

Fiatalság! Mai fiatalság! Kisebbségbe sodródott mai magyar fiatalság! — Sajnálak benneteket nagyon s rajtatok keresztül sajnálom ezt a fajtát is.

A mi fiatalságunk se volt már olyan, mint az apáinké, de a tietek egyenesen borzalmas. Idegen nyelvvel, idegen kultúrában a legszélsőségebb áramlatok között tanulnotok kell, tudnotok kell és meg is kell maradnotok magyarnak. S amikor otthagytok az iskolák kapuit, — bezáródik előttetek az élet kapuja.

Nyomorogtunk annak idején mi is. Sokunknak évszámra nem volt vacsoránk, de volt hitünk: lesz majd jobban, másképen, az életben. De ti, mai fiatalság nyomorogtok szenvedtek az egyetemi évek idején és nincs hitetek, nem is lehet abban, hogy az élet valamit is nyújt a részetekre.

Kedves letört testvérem Imre Sándor. Nem tudok örülni a tavasznak. A fecskék hiába fürdenek előttem a kék levegőben, a mezők fölől hiába hozza felém a szél a friss földszagot — nem érzem a tavaszt, nem látom a tavaszt, nem kívánom a tavaszt. Téged s rajtad keresztül benneteket látok, szegény, kétségbeesés előtt álló magyar egyetemi ifjúság, akik menekültök a tavasz elől: eldobjátok magatoktól az életet.

Feltör belőlem a kérdés:

— Hát tarthat-e ez így örökké, lehet-e az, hogy nemzet éljen anélkül, hogy tavaszra, hogy ifjúsága legyen?

A kérdés feltört, de nem tudok rá megfelelni. Nem találok rá feleletet.

Csak ülök fátyolos szemmel az íróasztalomnál s néha-néha opálos a szemem, igyekszem megpihentetni tul a szobám ablakán a futó felhők mögül idekélő napsugaras egen. Igyekszem és nem sikerül. Tele vagyok fájdalommal, de keserőséggel is és felszakad belőlem a vád:

— Hát meddig ácsoljuk még a mi fajtánk tavaszának a fejfákat? Hát meddig?

★

A felhők mögül kivillant a nap. Idetűzött az ablakomba. Át az üvegen az asztalomra. Erre az írásra. Mintha az üzenné:

— Felhők jönnek, felhők mennek de én, a Nap örök vagyok.

Elképesztő nyomora miatt

Harakirit követett el egy magyar egyetemi hallgató Kolozsváron

Kolozsvár, ápr. 26.

Tegnap reggel, alig valamivel hét óra előtt a Diana-fürdő pénztáránál jelentkezett egy fiatalember, aki kádfürdőjegyet kért a pénztárosnőtől, majd visszavonult kabinjába. Nem sokkal azonban ezután a fürdő egyik alkalmazottja arra lett figyelmes, hogy a fiatalember által elfoglalt kabinból hörgés zaja hallatszik ki.

A megrémült nő azonnal fellármázta a fürdő személyzetét. Betörték az ajtót s a fürdőkád véres vizében haldokolva találták meg az életunt fiatalembert, aki mindkét

karján és lábán felvágta az ereit s bicskáját gyomrába is beleszurta. A hatósági vizsgálat során megállapítást nyert, hogy az életunt fiatalember László Imre Sándor, 21 éves egyetemi hallgató és egy kisküküllőmegyei községből való.

Két bucsulevelet hagyott hátra, egyiket a Kolozsváron lakó falujabeliéhez, a másikat egy nőismerősehez intézte. Mindkettőben arról panaszkodik, hogy nyomora miatt szánta el magát a végleges lépésre. Azonnal orvoskezelés alá vették és remélik, hogy menthetik az életnek.

Egy földműves felesége

Nem tudott másképpen a korbácsütésektől megszabadulni -- leszurta az urát

Casim-Caliacra, ápr. 26.

Borzalmas gyilkosság történt Musubei községben. Gheorghe Moculescu gazda özszeveszett feleségével és hatalmas veszekedést csaptak. A férfi korbácsot vett elő és verni kezdte az asszonyt.

Az asszony kétségbeesetten menekült a korbácscsapások elől és bezárkózott a konyhába. A feldühödött férfi azonban nem

hagyta annyiba a dolgot, hanem betörte az ajtót és megint verni kezdte az asszonyt. A szerencsétlen teremtés ekkor felkapott egy kést és egyetlen szurással szíven dőfte a férfit, aki hangtalanul rogyott össze. Negyed óra mulva, rettenetes kínok között kiszvedett.

A férjgyilkos asszonyt letartóztatták.

Huszévi kényszermunkára ítelt a bukaresti hadbíróóság egy angol állampolgárt

Mint katonaszökevényt in contumaciam ítelték el

Bukarest, ápr. 26.

A bukaresti hadbíróóság szenzációs pert tárgyalt tegnap. A vádlott Pom Marcel, jelenleg angol állampolgár volt, aki még 1916-ban megszökött a román hadseregből. Pom jelenleg Londonban él és kereskedői foglalkozást űz. A román hatóságok minden olyan kísérlete, amely arra irányult, hogy ügyében levéllileg vallomásra bírják, ered-

ménytelen maradt, mert Pom angol állampolgárságára való hivatkozással minden felvilágosítást megtagadott. Végül is a számtalanszor elhalasztott tárgyalást tegnap megtartották. Az ügyész példás büntetést kért és a hadbíróóság Pom Marcellt in contumaciám szökés vétsége miatt 20 évi kényszermunkára ítélte.

Ha a házigazda nem akarja kiengedni a lakót

Revolvert fogott költözni készülő lakójára a házigazda és a lakó ijedtében meghalt

Galac, ápr. 26.

A közelgő házbérnegyed alkalmából nagy költözködések indultak meg a városban. Egy Schwartz István nevű 50 éves kereskedő szintén felmondott és új lakásba készült költözni. A viszonyok azonban úgy alakultak, hogy a házigazda nem tudta kiadni a megüresedett lakást és ezért elhatározta, hogy régi lakóját minden áron visszatartja. Tegnap aztán az öreg Schwartz költözni kezdett és a házigazda minden kérése dacára megmaradt elhatározása mellett. A házigazda akkor határozott lépésre szánta el magát. Hazament, magához vette revolvért és mikor lakója el akarta hagyni a szobát, reásegezte a revolvért. Schwartz azonban erős szivbajban szenvedett és a fenyegetés annyiára megijesztette, hogy újból

erős szivrohamot kapott és holtan esett össze. A vizsgálat megindult annak a megállapítására, hogy a szerencsétlen ember haláláért mennyiben terheli a felelősség az erőszakoskodó háziurat.

Filmpalace műsora

Csütörtök

Práter csillaga

Zenés operett
Hollay Kamilla,
Verebes Ernő,
Bruno Kastner.

A vadon leánya

A benszüllött falu északi széléhez közel Dyke megint az órájára pillantott. Jóelőre összeegyeztette a hajó kronóméterével. Egy perc múlva háromnegyed.

At akart vágni egy keskeny uccán, hogy megrövidítse az útját. Onnan már láthatja a hajóhidat és kiálthat a matrónának. A sikátor keskeny volt, a kalibák magasak, úgy hogy sötét árnyék várta. Kissé meg kellett lassítania az iramát, mert a sikátor gidres-gödörös volt és két helyen is szelte át más ucca, ahol iparvasúthoz való sinek rendetlen gar. madái heverték, eladásra szánva.

Mikor az első ucca-keresztelésen túl volt, először támadt az a kényelmetlen érzése, hogy követik. Rögtön megállt, visszanezített és figyelt. Nem hallott semmi neszt, hogy megerősödjék ez a gyanúja és tovább ment... — Az idegeim! — mondta magának.

De, mikor az ucca végén járt, megint elfogta ez az érzés. Ezuttal biztos volt, hogy hallotta a meztelen lábak tap-tapját maga mögött.

Most a partra ért. Szemközt vele néhány halászcsonak fekete körvonala meredt fel, messze kihúzva a hullámverésből. Nem láthatta, de érezte talpa alatt a gyalogutat és száz yardnyira látta a vörös lámpát, amely a hajóhid széleit jelezte és szélesen, vígan égett.

Nem hallatszottak evezőcsapások, se más valami zaj, ami azt mutatta volna, hogy a matróna nyugtalanodik.

Dyke megállt és visszapiillantott az uccán, amelyen idáig jött. Minden kunyhónak széles verandája volt, ami párhuzamosan futott az uccával úgy, hogy valaki egész uccahosszat végig jöhetett anélkül, hogy szem elé kerüljön, kivéve az ucca-kereszteléseket. Akárki követte, ott kellett rejtőznie valamelyik veranda alatt. Ez a gondolat izgatta most és nem hagyta nyugton, hogy forduljon vissza és kutassa át az uccát.

Eppen mikor megindult, kiáltás hangzott a csónakból. A fiu aggódni kezdett. Dyke visszakiállt neki s még egyszer visszapiillantva, nekiiramodott. Ekkor két magas alakot vett észre a sötétben, akik utána rontottak az uccaszögletéről.

Botján kívül (amely szerencsére jó súlyos jószág volt) nem hozott fegyvert magával. Azok az orgyilkosok (nem kételkedett benne, hogy azok) láthatólag benszüllöttek és hatalmas termetűek. Bizonyára van náluk valamiféle fegyver...

Bár utálatos dolog volt, szaladnia kellett és minden áron kerülnie kellett az összetűzésnek.

De a leggyakorlottabb fehér sem vethetkedhetik a feketével, amikor sötétben rohannak. Még a hajóhidhoz való távolság felén se volt, amikor már beérték. Még egyszer kiáltott Kroonak, azzal megfordult és felvette a küzdelmet.

Keveset látott. Vaktában ütött. Első csapása valami keménységet talált, ami úgy esendült mint az acél. Megint felemelte botját (a jobb kezében volt), de éppen kartávolságra olyasfélével látott, mint valami meztelen és védetlen mellkas, teljes lendülettel szíjajon belevágott a bal öklével és nagy elégtételére hallotta a mély hörgést, mellyel az ember összenyaklott.

De a másikat nem rettentette vissza ez. Alkalmasint nem holmi kapca-betyárok voltak. Dykenak már nem volt ideje, hogy föl emelje botját. A benszüllött már csapásra lendítette hátra a karját.

Dyke félreugrott, a vállán szurás érte, mire megtántorodott, de abban a pillanatban megint oldalt ugorva, kivágta az öklét és meg sem várva az eredményt, tovarohant a hajóhidhoz. Hogy elesett-e a másik ember, sohasem tudta meg. (Folyt. köv.)

Kolozsváron találkozik vasárnap a Nyugati- és Északi-Liga válogatottja

Kolozsvár, ápr. 26.

Vasárnap fog találkozni másodízben a két liga válogatott legénysége. Mint ismeretes, az első meccs mintegy másfél évvel ezelőtt zajlott le Váradon, amikor is a Nyugati Liga győzött óriási küzdelem után 6:5 arányban 1:4-es félidő után.

A Nyugati Liga az alábbi felállásban játszik: Burdán (Gloria CFR), Husztik, Albu (Gloria CFR), Sava (Banatul Temes-

vár), Braun (AMTE), Albert (Rapid), Carlea (Banatul), Dobra (Gloria), Klimek (Ilsa) Valter (AMTE), Mayer (Vulturi Lugos), Tartalékok: Szabó kapus (Banatul), Szabó (Gloria) és Iorga (Vulturi).

Az Északi Liga csapata az alábbi: Sepsi Sféra, Jancovich, Dávid (Universitatea), Carlach (Crisana), Felecan (Romania), Glancman, Kovács (NAC), Sepi (Universitatea), Bodola, Kocsis (NAC)

Meisl Hugó összeállította az osztrák válogatott csapatot

Bécs, ápr. 26.

Meisl Hugó is összeállította csapatát a vasárnapi nagy mérkőzésre. A csapat a következő: Hiden, Reiner, Sesta, Gall, Smistik, Nausch, Zischek, Wesselik, Sindelar, Schall, Horváth. A fedezetsor összeállítása nem végleges, ugyanis Gall beteg s ha nem

gyógyul fel, úgy Mock játszik helyette. Ugyancsak sérült Smistik is, aki helyett Wind nert vették kombinációba. A mérkőzésre 600 autón és motorkerékpáron, két különvonaton és különhajon rándulnak le a bécsiek Budapestre.

A Crisana május 1-én az Amie-val játszik Aradon

Arad, ápr. 26.

Mint minden évben, úgy az idén is az aradi munkásklub kapott engedélyt a disztriktől meccsrendezésre. Ezuttal is kitűnő programmal szolgál az AMTE, akinek sikerült a nemzetközi sikereiről híres váradi Crisanat lekötni. Ugy az AMTE-nak, mint a

Crisananak legutóbb elért eredményei azt ígéri, hogy az összecsapás a futball minden szépségeit érvényre fogják juttatni és alkalma lesz a közönségnek párhuzamot vonni akétféle futball-sportjáról. A május elseji ünnepnek részletes programjára visszatérünk.

Az új konverziós törvény

A mezőgazdasági és városi adósságok szabályozásáról szóló törvény

4-ik közlemény.

4. §. Az előző bekezdésekben említett adósok nem vehetik igénybe az időhaladék kedvezményét az esetben, ha a hitelezők az alábbi módon teljesítendő fizetést kérik:

a) A 2-ik szakasz. A bekezdésében meghatározott adósok fizessék ki 1933. április első napján fennálló tartozásuknak felerészét évi 4 százalékos kamattal;

b) A 20—100 holdig terjedő birtokok adós tulajdonosai, akik a második szakasz B bekezdésében előszabott feltételeknek megfelelnek, fizessék meg 1933. április első napján fennálló tartozásuknak $\frac{2}{3}$ részét évi 4 százalékos kamattal;

c) A 100 holdan felüli földek adós tulajdonosai, akik a második szakasz C. bekezdésében előírt feltételeknek megfelelnek, fizessék meg 1933. április első napján fennálló tartozásuknak $\frac{3}{4}$ részét évi 5 %-os kamattal.

Az előző bekezdésben felsorolt esetekben adósok kötelesek tartozásukat minden év június 1. és december 1. napján félévi egyenlő részletekben megfizetni akként, hogy az évi részletek a jelen szakasz A. pontjában megjelölt adósoknál a jövedelem $\frac{1}{2}$ részét,

az ugyanezen szakasz B) pontjában megjelölt adósoknál pedig a jövedelem felerészét meg ne haladják.

A jelen szakasz C. pontjában megnevezett gazda adósok évi összjövedelmüknek $\frac{2}{3}$ részét kötelesek fizetni, a tartozások ki-egyenlítésének időtartama azonban a 10 évet semmiesetre sem haladhatja meg.

(Folyt. köv.)

RADIOMŰSOR

CSÜTÖRTÖK

BUKAREST .10.50: Hírek. 11: Gramofon. 12: Hírek. 15: Előadás. 16: Dinicse-nekar. 18: Előadás. 18.55: Hírek. 19: Ének. 19.20: Szimfonikus zenekar. Utána hírek.

BUDAPEST. 9.15: Honvédszenekar. 9 és 30: Hírek. 11.10: Vizállás. 12: Harangszó. Időjárás. 12.05: Szalonzenekar. 12.25: Hírek. 13: Időjárás. 14.45: Hírek. Arfolyamok. 16: Felolvasás. 16.45: Hírek. 17: Előadás. 17.30: Gramofon. 18.30: Angol nyelvlecke. 19: Zongora. 19.30: Munkásfőlőra. 20: Diszhangverseny. 22.15: Hírek. Ügetőversenyeredmények.

Torda magyarsága megismerte a „türelmes” román sovinizmust

A legerélyesebb vizsgálatot és a választás megsemmisítését követelik a magyarság vezetői. -- A „felelőtlen” elemek öl elpáholtak egy amerikai állampolgárt is

Torda, ápr. 26.
Röviden beszámoltunk már arról a vandál támadásról, amelynek a tordai magyarság esett áldozatul a vasárnapi községi választáson. Tudósítónk a következő megdöbbentő újabb részleteket közli:

Már vasárnap reggel felvonult egy 150—200 főből álló tömeg a Vigadó épülete elé, ahol a magyar szavazók százai állottak a havas esőben. „Le a magyarokkal! Menjenek Budapestre!” — kiáltoztak, majd mintegy adott jelre a román templomokban megszólaltak a harangok. A választási helyiségből kirohant egy bizalmi férfi és kiabálni kezdett:

— Uj Tordában a magyarok megtámadták a román családokat, halljátok testvérek?

Erre aztán a dorongokkal felszerelt tömeg nekirohant a magyar szavazóknak és ütötték-verték őket. Mindenki fejvesztetten menekült.

A tüntetők ezután a piacra vonultak, szétverték az ottani sátrakat, majd végigvonultak a városban és a magyar házak ablakait kövekkel beverték, sok helyen mázsás köveket is dobáltak. Az uccán posztoló rendőrök és csendőrök egykedvűen nézték a pusztítást.

A tüntető tömeg ezután a magyar iparosgyűlés épületébe vonult és borzalmas pusztítást végzett. Egyetlen butordarab, egyetlen ablak sem maradt épen.

Elemelték az iparos gyűlés kasszáját is és kilenc kabátot is elvitték a fogasról.

A kabátok egy részét később a sárba taposva, az uccán találták meg.

Amint már jelentettük, a tüntetők súlyosan bántalmazták Perl Taffet Tordán tartózkodó amerikai állampolgárnőt, de nem csak őt, hanem sógornőjét, sőt

nyolcéves kisleányát is.

Az amerikai állampolgárnő az inzultusról jelentést tett az amerikai konzulátusnak. A tordai iparoság székházának szétrombolása miatt

magánlaksértés, ingatlan rongálás és betöréses lopás címén feljelentést tett az ügyészségen.

Amíg a városban a vandál pusztítás folyt, Henzel Simon rendőrfőnök nyugodtan rögzített a kávéházban és amikor a véresre vert emberek berohantak, hogy segítségét kérjék, kijelentette, hogy a rend fentartása nem őreá tartozik.

Szemtanuk állítása szerint a romboló tömeg vezetői

nemzeti ruhába öltözött előkelő román urak: iskolagazdátok, tanárok voltak.

A tordai Magyar Párt hétfőn délután tiltakozó gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy kontesztációval támadják meg a választást és a belügyminiszterhez fordulnak a vizsgálat megindítása végett.

A tasnádi ref. Nőszövetség harmincadikán műsorral egybekötött teaestet rendez

Tasnád, ápr. 26.

A tasnádi református nőszövetség április 30-án műsoros teaestélyt rendez. A teaest keretén belül előadják Török Rezső vigjátékát, az „Édes anyám” című 2 felvonásos színdarabot. Ez alkalommal mutatkozik be a református ifjúsági egyesület műkedvelő csoportja.

Dr. Gál Miklós képviselő a tordai Magyar Párt elnökekijelentete, hogy a román pártok olyan kartellt kötöttek, hogy a polgármester és alpolgármester csakis román lehet. Mivel a Magyar Párt ehhez a kartellhez nem járult hozzá és önálló listát állított ezért történt a rombolás és a vandál támadás.

dás.

Torda kisebbségi lakossága még mindig az átélt izgalom hatása alatt áll és a más-kor békés városka nyugalma jóideig nehéz lesz visszaállítani.

Ez történt 1933-ban. A béke 14. esztendőjében.

A jassii rendőrség cellájában

Felvágta ereit egy rab, mert ártatlannak tartja magát

Iasi, ápr. 25.

A jassii rendőrség három nappal ezelőtt elfogta Bercovici Soil hírhedt betörőt. A többszörös rablógyilkossággal vádolt betörőt a fogházban helyezték el. Egy őrizetlen pillanatban üvegdarabbal felvágta az ereit,

de nem halt meg. Az őrvéletlenül néhány perc múlva belépett a szobába és így felfedezte az öngyilkosságot. A rab kijelentette, hogy az öngyilkosságot azért követte el, mert véleménye szerint ártatlannak tartják vizsgálati fogságban.

Németországban bevezetik a numerusz klauzust

A középiskolákban törölték a francia nyelvet s helyébe az angolt vezették be

Berlin, ápr. 26.

A porosz közoktatásügyi minisztérium rendeletet adott ki, amellyel a francia nyelvet törölte a középiskolák kötelező tantárgyai közül s annak helyébe az angolt vezette be kötelező tantárgynak.

A braunschweigi német nemzeti párt, amely Hugenberg alakulata, elhatározta, hogy beolvad Hitler pártjába. Megállapították, hogy nincs célja a külön utakon való

haladásnak, hiszen azonos érdekekért küzdenek. A braunschweigi pártcsoport elhatározásáról értesítette a központi pártvezetőséget és kérte Hugenberget, hasson oda, hogy az egész párt hasonló elhatározásra jusson.

A német minisztertanács elfogadta az a javaslatot, hogy az ország összes iskolájában bevezetett a numerusz klauzust. Ez az intézkedés a zsidók ellen irányul.

A hadbíróság nem politizál

Elzárásra és pénzbírságra ítélték a temesvári hitlerista vendéglőst

Temesvár, ápr. 26.

Megirtuk, hogy március 5-én, amikor Németországban Hitler pártja győzött, Temesváron Buding Géza vendéglős, afeletti örömben, hogy a nemzeti szociálisták előretörtek, horogkeresztes zászlót tűzött ki üzlete fölé. Miután ez a cselekmény a Marzescu-törvénybe ütközik és miután Temesváron ostromállapot van, a vendéglőst hadbíróság elé állították. Az ügy tegnap került tárgyalásra, amelynek folyamán az elnök kérdésére Buding Géza a következőkkel indokolta meg tettét:

— Hallottam a rádióban a hírt, hogy a nemzeti szociálisták győztek, felgerjedt bennem az öröm, hogy most már a kommunistákat Németországban is megsemmisítik és ezért örvendtem olyan nagyon. Igen nagy ellensége vagyok a kommunistáknak, így azt gondoltam helyesen cselekszem, midőn a kommunistákat megsemmisítő győzelem felett így módon adok örömmnek ki-

fejezést. Országos érdek, egész Európa érdeke.

Elnök: Ön akarja megmenteni Európát?

Ügyész: Felmutatja a zászlót, mely a maga művoltában a nyugtalanságot szimbolizálja, a rend megzavarásának lobogója. Ott volt a statáriális rendelet a korcsnája falán kifüggesztve, szeme előtt volt és mégis megkísérelte megzavarni a rendet. Szigorú büntetést kér a vádlottra.

A védő a vádlott felmentését kérte, miután szerinte Buding cselekménye nem ütközik a Marzescu-törvénybe. A vendéglős nem követett el büncselekményt, mert a horogkereszt, a Cuza-pártnak is hivatalos elismert jelvénye. A hadbíróság Buding Gézát bűnösnek találta és ezért 15 napi fogházra és öt-ezer lej pénzbírságra ítélte.

1933.
IV. 28.

ERDELYI
MAGYARSÁG

3

A világháború dején Nopcsa báró a Kárpátokban mint pásztor kémkedett

Ujabb és érdekes szenzációk az öngyilkos báró kalandos életéből

Bécs, ápr. 26.

Mint tegnap megírtuk báró Nopcsa Ferenc agyonlőtte titkárát, majd önmagával végzett.

A bécsi rendőrség kedden egész nap folytatta a vizsgálatot báró Nopcsa Ferenc öngyilkossága ügyében. Megállapította, hogy a tudós — mint ez a rendőrséghez intézett bucsuleveléből is kitűnik — tettét elsősorban idegrendszerének felbomlása miatt követte el. Bizonyos azonban az is, hogy a báró súlyos anyagi viszonyok között élt. Erdélyben levő birtokait a románok lefoglalták és jövedelmét nem tudta kézhez kapni.

Meglevő vagyonából élt és vagyonának legnagyobb részét már felélte. A singerstrassei lakásban titkárával élt együtt. Etkezni többnyire lejárt a lakás mellett levő meglehetősen alacsonyrendű korcsmába, amelynek soffőrök a vendégei. A lakói és a korcsma személyzete is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak báró Nopcsa Ferencről, de annál kevésbé hizelgő a vélemény titkáráról. Elmas Doda Bajazidról. Azt mondják, hogy báró Nopcsa Ferenc nagyon finoman és halkas viselkedett mindig, az albán titkár azonban gyakran leitta magát és emiatt sürűn voltak közöttük és gazdája között kinos jelenetek.

A rendőrség a keddi napon a vizsgálatot arra is kiterjesztette, hogy milyen volt a barátság Nopcsa és titkára között, mert a jelek arra mutatnak, hogy ez a barátság több volt, mint bizalmas természetű.

Súlyos anyagi viszonyok között élt a báró

Nopcsa súlyos gondjaira jellemző, hogy takarítónőjének már hónapok óta nem fizette ki a bérét és amióta súlyos anyagi gondokkal küzd, a berlini Frigyes Vilmos egyetem nyelvészeti osztályával állott összeköttetésben, hogy könyvtárát, amely tele van antik iratokkal, a berlini egyetemnek eladja. A könyvtárnak ezt a részét néhány évvel ezelőtt 40.000 márkára becsülték, de Nopcsa most oly súlyos anyagi viszonyokkal küzdött, hogy mint levelezéséből kitűnik, már 3000 márkáért is hajlandó lett volna könyvtárát a berlini egyetemnek átengedni. Szombaton érkezett a levél, amelyből kiderült, hogy az alkunál 3000 márkánál tartanak és hogy a berlini egyetem az eladási ajánlatot továbbította a német kultuszminiszternek, akinek a vétel fölött döntenie kell.

Hogy történt a gyilkosság?

A rendőrség megállapította, hogy a titkár, akit Nopcsa megölt az ágyban aludt, amikor a halálos golyók érték. Reggel tíz órakor Nopcsa ivott egy csésze teát és személyesen vitte be a teát titkárának is. A teába altatószer kevert. A titkár tehát mély álomban volt, amikor Nopcsa piszolyából 2 lövés a fejét érte. Amikor Nopcsa meggyőződött róla, hogy a titkár halott, kiment a szomszédos dolgozószobába és az íróasztal előtt agyonlőtte magát. A golyó a jobboldali halántékon hatolt be és a baloldalon távozott ki.

A Singerstrasse 12 számú ház egyike Bécs legelőkelőbb bérházainak, 1914-ben költözött ide. Az utazásain gyűjtött rendkívül értékes műtárgyaival rendezte be Nopcsa lakását. Faragott butorok, antik fegyverek, csodás faragványok, alabástrom szobrocskák és rendkívül értékes szőnyegek vannak a lakásban. Egy gazdagon faragott indiai faliszekrényben vízőzönélőtti állatnak csontváza van.

Báró Nopcsa Ferencet hálóingben és hálókabátban találta a bécsi rendőrség. Az íróasztal előtt levő karosszékekben volt az a rendes ruhája, amelyben mindennap járt és amelyben a szomszédok ismerték. Bőr bricseszadrág, térdig érő vadászcizma és bőrkabát. Az íróasztalon feküdt a rendőrséghez címzett levele, egy tudományos kézírata és a magyar utlevél.

A bécsi rendőrség este a titkár és Nopcsa holttestét a temető halotasházába szállította, hol báró Nopcsa holttestét utolsó kívánságához híven el fogják égetni.

A báró pásztor a havasokban

Báró Nopcsa előlete után kutatva az est folyamán a bécsi rendőrség még egy ér-

dekes eseményt állapított meg, amely azonban még bővebb felülvizsgálásra szorul. A bécsi rendőrség adatai szerint ugyanis báró Nopcsa lángoló magyar hazafi volt és ebben a minőségében a világháborúban a román hadsereg ellen kémkedett. Brassó környékén pásztorok között élt, pásztor ruhában.

A román hadsereg egyik előőrsé közeledett a pásztorokhoz és Nopcsát kérdezte, hogy merre vezet az út Brassó felé. Nopcsa az előőrsőket tévútra vezette, majd jelentkezett az erdélyi német hadsereg parancsnokánál, Falkenthayn tábornoknál, elmondta neki, hol található a román hadsereg.

A csendőrség nem találta bűnösnek, de

A kárvallottak halálra kinoztak egy gazdát

Középkori kinzásokkal próbálták vallomásra bírni

Barlad, ápr. 26.

Bestiális merényletet követett el Perieni község több gazdája. Néhány nappal ezelőtt Mangu Tanase udvarából elloptak egy ekét. A csendőrség bevezette a nyomozást és bár behozni nem lehetett semmit sem, a kárvallott álhatatosan Chiriac László szomszédját gyanúsította a lopással. Miután a csendőrség beszüntette a vizsgálatot az ártatlanul megvádolt paraszt ellen Mangu személyes ackióra határozta el magát. Több

társával meglesték a gyanúsítottat és dorongokkal eszméletlenül verték. A vértől borított embert aztán behurcolták az udvarra és itt valószínűleg kivallatásnak vetették alá. Felocsolták és aztán fejfelé egy fára akasztották és újból ütlegelni kezdték. Végül egy harapófogóval kitepték a nyelvét és aztán az út közepére dobták. Itt a járőrök találták reá a szerencsétlen embert. Azonnal értesítették a csendőrséget, akik aztán letartóztatták a bestiális embereket.

Három-három évi fegyházat kapott két margittai legény, mert hétszázötven lejért meggyilkoltak egy gazdát

Nagyvárad, ápr. 26.

Osvát Károly és Osvát György margittai legények még tavaly nyáron doronggal agyonverték Szőnyi Antal margittai gazdát. A gyilkosság előzménye az volt, hogy Szőnyi 750 lejjel tartozott a két legénynek, de nem akarta megfizetni. A legények többször kérték a pénzt, de Szőnyi váltig azt mondta:

— Hagyjatok békében, nem adok, nincs pénzem.

Szó szót követett, majd Szőnyi felpofozta a két legényt. Erre a legények megles-ték Szőnyit és agyonverték.

A nagyváradi törvényszék annak idején 3-3 évi fegyházra ítélte a gyilkos legényeket, amit tegnap a tábla is jóváhagyott. Az elítéltek felebbezték.

A megőrült kertész előbb súlyosan megsebesítette társát, majd főbelötte magát

Iasi, ápr. 26.

Borzalmas szerencsétlenség játszódott le Iasi városi kertjében. Donciu Mihály 20 éves kertészen már hosszabb ideje a buskomorság jelei voltak észrevehetőek. Tegnap aztán hirtelen az egyik nyugodtan dolgozó társa elé ugrott revolvert rántott és több lövést adott le reá. A golyók nem találtak s a meg-támadott kertész eszeveszetten futni kezdett.

Donciu meg utána s ismét több lövést adott le, amelyek már súlyos sebet ejtettek a szerencsétlen emberen. Ezután a dühöngő ember visszavonult a szinbe és itt a szájába vette a revolvert és elcsütötte. Azonnal meghalt. A vizsgálat szerint Donciu súlyos ideg-bajban szenvedett és többször dührohamok törték ki rajta, amely végül is tragikusan végződött.

Ezerötszáz vasgárdistát esketett fel Zelea Codreanu a comnesti mezőn

Egy közbeszólót véresre vertek, a kivonult csendőrséget lefegyverezték és ezzel a vasgárda-légió megalakult

Comnesti, apr. 26.

A regáti vasgárdista szervezkedések továbbra is teljes erővel folynak. Muscel megyében Zelea Codreanu és Stelescu vasgárdista képviselő személyes vezetése mellett folynak a rohamosztagok megszervezése. Már napok óta vonulnak a vasgárdisták a megye minden részéből a comnesti mezőre, ahol a felszentelés történt. Itt mintegy 1500 vasgárdista gyűlt össze, akiket 8 légionárius pap jelenléteben szentelt fel Toma Ambrozie esperes. A vasgárdista vezetők gyűjtő beszédet mondtak, majd az egyik légionárius

pap vette át a szót. Itt azonban kitört a botrány, mert az egyik jelenlévő tanító állandóan közbeszólásokkal zavarta a szónokot. A megbotránkozott légionáriusok azonban neki estek a rendzavarónak és alaposan elverték. Általános zűrzavar keletkezett és végül a csendőrség vonult ki. A vasgárdisták azonban szembeszálltak a karhatalommal és a csendőrmestert lefegyverezték. Végül is a rend helyreállott és Zelea Codreanu nagy beszédben intette fegyelemre az ujdonsült rohamosztagokat.

Itt a tavaszi árvíz!

Kiöntött a Körös, a Maros és a Regátban több falu víz alá került

A timisi alagutnál a Bukarest felé való közlekedést fenyegeti az árvíz

Bukarest, apr. 26.

A Pruth és Szeret folyók áradása veszedelmes méreteket öltött. Putna megyében több falu víz alá került. A Timis-szorost, ahol tudvalevőleg most autóbusz-átszállással bonyolítják le a vasúti forgalmat Bukarest felé, az áradás annyira veszélyezteti, hogy az autóbusz-közlekedés is veszedelemben forog és ez esetben csak nagy kerülővel lehetne Bukarestbe jutni.

Arad, apr. 26.

Az abnormalis időjárás, valamint a nagy esőzések következtében az ország nyugati részein ismét árvíz-veszély fenyeget. Arad megyében több helyen aggasztó mértékben megduzzadt a Fehér Körös és áradásra készül. Brádon már az alacsonyabban fekvő részekben a víz kilépett a medréből és néhány ház víz alá is került. Moroda községben a

Csiger-patak hagyta el medrét és mar számos ház áll víz alatt. Selénden a tavalyi árvíz-veszedelem alkalmával emelt töltést teljesen elmosta. A Maros szintén annyira megduzzadt, hogy Lippánál kiöntött. A Hosszút-Lippa közötti országut nagy része teljesen víz alatt áll. A Dorogos-patak szintén kiöntött és a kertek alját, valamint 600 hold káposztaföldet öntött el.

Brassó, apr. 26.

Bár tavasz derekán vagyunk a naptár szerint, Erdély déli részein, ugyszintén a Regátban valósággal téliesre fordult az időjárás. Brassóban az éj folyamán olyan hó-tömeg esett, hogy a közlekedés valósággal megbénult. Ugyanez a helyzet Buhus, Odobesti, Adjud környékén is. Besztercét szintén vastag hóréteg fedi, amely lehetetlenné tesz minden közlekedést.

Az a bizonyos 19 cikk

Benes és a békerekvizio

A cseh külügyminiszter annyiszor beszélt már a revizio ellen, ahányszor mellette

Prága, apr. 26.

Benes külügyminiszter, a parlament mindkét házában nagy beszédet mondott a világpolitikai helyzetről. Beszédében természetesen a békeszerződések reviziójára is kitért. Benes kijelentette, hogy a békeszerződések olyan természetűek, hogy azoknak bizonyos rendelkezési idővel megváltoztathatók. Ezzel szemben egyes pontok állandó jellegűek, vagyis megváltoztathatók. Ezek közé tartoznak a többiek között a területi rendelkezések.

Benes álláspontja ebben a kérdésben a következő: a határok megváltoztatása kizárólag az érdekelt államok közötti közvetlen megállapodás útján, esetleg a népszövetségi egyezmény 19. cikkének keretében lenne lehetséges.

Csehszlovákia mindennemű, a határok megváltoztatására irányuló kívülről jövő nyomást elvileg visszautasít és semmiféle ilyen nyomásnak nem hajlandó engedelmessé válni, amellyel az érdekelt államokat inkább a Népszövetség elhagyására kényszerítené.

Ha valahol lehetséges lenne valamely kisebb kiigazítás, vagy a békeszerződések határrendelkezéseinek módosítása, ez csak a következők három feltétel mellett lehetséges:

1. Semmiesetre sem lehet szó kívülről jövő nyomásról.
 2. A kiigazítás csak évek során át történő nyugodt légkörben lehetséges.
 3. A kiigazítás csak teljesen egyenértékű ellenszolgáltatások mellett történhet meg.
- Benes politikai expozéja hatalmas szenzációt keltett; Beszámolója bejezésétől közölte Benes, hogy Csehszlovákia megkezdte Magyarországgal a gazdasági tárgyalásokat, amelyek remélhetőleg a politikai közeledést is elősegítik.

Időjárás

A nappali hőmérséklet további emelkedése, éjjel esetleg fagy, nyugaton, északon eső is lehetséges.

Tudja-e...

...hogy Párisban párbajiskola van, amelyben a párbajra készülők órákat vehetnek. A terem közepén ércalak áll szabályos helyzetben és egy időmérő apparátus tölti be a számoló párbajsegéd szerepét. A találat helyét elektromos automata jelzi. Ez a hely a legdrágább iskolák egyike, amennyiben egy óra 100 franka kerül.

...hogy egy angol természettudós megfigyelte, hogy a majmok a banán héját nem eszik meg, de ha lázas állapotban vannak, úgy nagy mohossággal eszik és nemsokára elmúlik a lázuk. A tudós ebből arra következtetett, hogy a banánhéj értékes lázcsillapító anyagot tartalmazhat. Vegyi vizsgálatnak vetette alá és sikerült is a keresett anyagot kivonni, amelynek nagyban gyártását nemsokára megkezdik.

...hogy a repülőgépmotor loerőnként 165-ször könnyebb, a gőzmozdonynál. A legnemesebb anyagból és a leggondosabb munkával készül. Sulya loerőnként 900 gr. míg a gőzmozdonyé 150 kgr.

...hogy a legutóbbi népszámlálások adatai szerint Európában 506 millió ember él, tehát a föld 2 milliárdnyi összlakosságának mintegy egynegyed része. A sűrűsége is a legnagyobb, mert míg Ausztráliában egy négyzetkilométerre 2 ember esik, addig Európában kb. 50. A lakosság 70 különböző nemzetiségre oszlik és 36 államot alkot.

...hogy San Franciskóban nemrég tartották meg azt a versenyt, amelyen a „világ legszebb női kezének” a tulajdonosát választották meg. A megtisztelő címet Mabel Coyke gépirókisasszony nyerte el.

Szőlővessző olványok

és 2 évesek, ugymint Csaba gyöngye, saszi, rizling, olasz és bánati muskotály és más fajok árusítása. A két éves vesszők ára lei 3'50, az egy éves vesszők ára lei 3.

Minden pénteken és hétfőn az

Oradea-i Nagyplacon, továbbá Alea Romei (Deák F.-u.) 5. (a pincében) is vásárolhatók

Muresan János szőlőtelepe Săcueni (Székelyhid), Jud. Bihor

APROHIRDETESEK

Nem üres reklám, hanem valóság, hogy 6 drb. művészeti 70 leiért

csakis Róna fényképész készít, Teleki-u. 4. BÖRVAGÓ FELSORÉSZKESZÍTŐ Arad. ra azonnal felvétetik. Jelentkezni Gelber bórónél, Kossuth-ucca 2. Oradea.

ZSAKSZÖNYEGHEZ utasítást, hozzávalót, Orient Szóvfőiskolában (Uri-ucca 14.) legelőnyösebben megkaphatja. 458

ORTH. kóser periekt szakácsnő állást keres 1-re. Ezredévi Emlék-tér 34. 506

KERESTETIK megbízható, komoly, főzni tudó jobb nő, kéttagu uriházhoz, főzésen kívül takarítani is kell. Cim a kiadóban. 501

MUNKANÉLKÜLIEK! Minden társadalmi osztályból biztos megélhetést nyújtó munkára azonnal felvétetnek. Írásbeli ajánlatokat „Szorgalom” jelígre kiadoba kerünk. 507

FŐZESHEZ is értő fiatal mindenes leányt keresek könnyű helyre. Aradi ut 3. Diósi.

KAUCIOVAL rendelkező fiatal nő ünnepnapokra korcsmámhoz felveszek. Berger, Gilányi ucca 1.

ÜGYES mindenest keresek, jó bizonyítvánnyal. Farkas gyógyszerész, Str. Aurel Lazar 7. 706

PASZTOR-NYOMDA ORADEA